

Lýsingar: Arne Thomsen  
Uppseting: Sosialurin  
Prent: Dimmalætting

# Gagnar samfelagnum

TAD vanliga mynstrið í føroyska samfelagnum hevur verið og er framvegis tað, at samfelagið sum so, løttingið, luttekur beinleiðis í flestøllum vinnufyrirøkum av týðningi. Bæði við beinleiðis iløgum og í stóran mun í rakstrarútreiðslunum, alt fyri at tryggja samfelagnum arbeiðspláss fyri allar hendur.

Í SO máta er alt gott og væl. Men her tykir sum um tað frá summum síðum í tíð og úrtíð skal undirstrikast, at alt sum hevur samfelags-smakk í sær er av tí ónda. Samfelagið skal eftir borgarliga mynstri-  
num einars brúkast, tá gjaldast skal til tað privata.

MEN í veruleikanum er það nú so, at vit ikki á nakran hátt kunnu hava okkara samfelag gangandi, hvørki so ella so, uttan at vit í stórt mát hava samfelagsins orku við í leiknum. Vit hava dømi um hetta í nógvum.

EITT nú tá tað frá sambandsins síðu verður undirstrikað, at tað almenna má ikki eiga meira enn 20% í nøkrum virki í eginpeningi. Alt annað er av tí ónda.

HETTA er tað frískasta dømi um hvussu maktarleyst samfelagið hevði verið, um hetta var rætt. Tí tann nakni sannleikin er, at samfelagsins orka verður brúkt í øllum syftum, tá verður heldur ikki spurt hvørki um 20, 30 ella fleiri prosentir.

ADALMÁLID má vera, at samfelagsins luttøka altíð verður soleiðis, at áhugamál borgaranna verða tryggjað, so arbeiði er fyri allar hendur — og at spurningurin um tað eru einstaklingar ella samfelagið sum eigur meira ella minni ikki er hin avgerandi. — Tað avgerandi er at hava væl stýrdar fyrirkur sum gagna samfelagnum.

Fyrst ævllum vil eg bjóða lesaran um eina tænuðu, á sammetta tað, sum stendur í greinini »Hvørð byggir landi?« sum stóð í Sosialinum 21. apr. og svarið hjá Ó. B. í Dagblaðnum 25. apr. »Øl byggja vit«. Sammettið tað, ið sagt verður og argumentini í báðum greinum. Svarið hjá Ól er eftir mínum tykki bæði flegklast og ósakligt við skeivum referatum og citatum, um hetta kann kallast fyri svar!

Óli heldur það hefdi verið stuttligt at sæð, hvar slíkir kommúnistar kroka fyrirbils. Ja, tað ivist eg ikki í, at tað hefdi dámt Óla, tí øll minnst vit, hvussu hann fór við hinum ávíska kommúnistinum á Studentaskúlanum á sinni. Í mínum fyrra brævi spurdi eg, hvør tað var, ið bygdin landið — tann vanligi

fiskimaðurin og arbeiðs-  
fólkíð ella handilsmaðurin  
og reiðarin, ið kraddaðu  
innurð seg vípaðu, tey  
først nevndu skardin! Óli  
svarar, at spurningurin er  
táfulgur, at tað vóru øll  
hesi, sum bygdu landið,  
summi to meira enn onnur.  
Her kunnu vit vera  
samdir, sjálvandi byggja  
tey, sum stríðast í eini  
mansaldur á skipsdekki, á  
flakavirkir osv. landið  
meira, enn hann, ið stóð á  
skipsdekki eina stutta tíð,  
men síðani sum áðrir  
rættir menn við evnum  
slapp sær uppi stýrhúsið,  
hann fekk 6 ferðir tað í  
úrtøku, sum »apan« fekk.  
Síðani gekk leiðin í reið-  
arakantóríð, har goggarin

nú var umbýttur við telefonhornið og stampurinn við skrivimaskinuna, men nú gera onnur eisini hetta arbeiðið fyri hann, nú bert »hugsar« hann.

Teir, sum í dag eru ríkir og eiga stórar ognir, hava fingið hetta við at spekulera í annan mans hondum og sliti. Tann vanligi fiskimaðurin, arbeiðsmaðurin og arbeiðskvinnan, sum aldrin hava fingið meir í lön enn til at fáa endarnar at rækka saman, hava ongantið og kunna heldur aldrin bliva kapitalistar.

Eg verið biðin um at  
nevna 10 reiðarar, sum  
fóru ríkir í grøvina. Tað  
kundi eg saktans gjørt,  
fólkið kennur eisini nokk  
av dønum, men fyri ikki  
at vera persónligur, geri  
eg tað ikki.

Tað er skjótt hvønn vegin, sigur Óli, og at hetta er ógvuliga sunt. Oftast hava handils- manna- og reiðarabørn

# tjak og meiningar

spælt stórt upp á »babba uppágu» í okkar samfelag og á henda hátt oytt það pápin hefur kraddað innundir seg. Men hvønn hetta skuldi verið gott fyri, skilji eg ikki. Skuldi tað t.d. verið gott fyri teir 100, kanska fleiri arbeiðsfólk, ið koyrd vóru úti arbeiðsloysi? Nei, kanska fyri tann nýggja kapitalistin, tað nýggja navnina, ta nýggju standyminnda, tað vit jú lærdu í skúlanum: »tað eru teir víð teimum stóru evnunum, ið byggja samfelagið» og ikki fjóldin av fiskimonnum og arbeiðsfólki. Henda hugsan var ókend á skúlabonki.

Vit eru samdri um, at hvorki fakfelgini ella stættirnir hava sín upp- runa í halgubók ella Marx. Tað er jú øvugt, Marx- isman hevur jú sín upp- runa í kapitalistiska stættasamfelagnum. Marx granskar og útlegg- ur kapitalistiska samfel- agið og stættirnir og tek- ur sína stóðu, sína stætta- stóðu útfra arbeiðara- stættini (proletariat- um). Hetta var hansara lívsverk. Hann nýtti sína vitan, at geva arbeiðara- stættini eitt amboð, eitt vápn í stríðnum fram móti frælsi – socialist- iska arbeiðaraveldinum – stættaleysa samfelagnum – kommunismuni!

Tú sigur facisman er andstyggileg, hetta má vera titt skemt. Hvør hevur skrivað rósdini greinir um Suður Afrika, Rhodesia, Chile, hugsanina hjá Milton Friedman,uttan nettupp tú Óli Breckmann? Er tað ikki tú, sum meinar at arbeidarar og arbeidsgevarar skulu standa saman? Tað meinar eisini facisman,

henda sinnisjúka hugsan, sum avnoktar alt stríð arbeiðaranna fyri betri umstøðum, fyri einum betri samfelag. Sum meinar, at arbeiðarastættin skal undirleggja seg áhugamáluðum hjá arbeiðsgevarum — kapitalistum.

Tað er rætt, at aðalvirðini um næstakærleika eru felags í kristnu siðalærni og sosialismuni, og eg vil til seinasta blóðdropa stríðast fyrri at verja, at religiøs eins og ikki religiøs, skulu hava loyvi til at hugsa tað, tey vilja. Men samstundis vil

eg av øllum alvi berjast  
ímóti teimum svínum,  
kapitalistum og ørinda-  
sveinum, sum misnýta  
kristindómin og aðrar  
hugsanir til at verja um  
pengaposan.

Tað eru ikki so fá ið minnst útruðdanina av jøda- bolchevikkunum, ið týsku nacistarnir/kapitalistarnir framdu.

Tað sær út til, at flestu fakfeløg og landsorganisatiónir í londum rundanum okkum og heima hjá okkum sjálvum eru sovnað, m.a. tí at tey verða stýrd av fakfelagspamparum, ið hugsa ov nógv um at verða sitandi í lenistólinum.

Arbeðsfólk! Hygg bert at, hvussu samfelagið verður alt rikari, meðan tann nøgd av peningi, ið verður løgd í tína hond, sum tú hevur sveittað fyri, stendur í stað og missir virði. Eitt talandi dømi er tað neyðarsliga úrsilt, seinastu sáttmála-samráðingarnar góvu, 1,40 kr. í lønarhækking um tíman. Meðan, um lønin skuldi upp tað, hon var í 1969, í mun til bruttotjóðartrúktuna, skuldi hon umleið 16 kr. upp. Hvør er farin avstað við restini? Tað eru kapitalistarnir og samfelagið (tað almenna), teirra ambóð, ikki teirra fíggindi, sum Óli meinar. Útróðrar-menn minnist og lærið av útróðrarverkfallinum!

Oli sigur, at ein króna í  
lónarhækkingu gefur fjöld-  
inn ónæki meira ríkidömi.  
Hetta er satt, til at tann  
eina krónan, ið arbeiddar-  
félögin »striðast« fyrri,  
altíð fyrri langt síðan er  
etin upp av okurs pris-  
hækkungum. Um vit skulu  
fáa meir burtúr skulu  
vit uppá eini 16 kr. meir  
um tíman, samstundis  
sum at prísirnir verða  
híldnir í teirri somu legu  
sum teir eru. Samfelagið  
fer ikki av knóranum fyrri,  
tann skuld – lesið burt-  
seinstna nummar av blaði-  
num »Arbeidið«.

Tað einasta hækkandi lön fyrir við sær er, at hon minkar um profittin, tað arbeiðsgevararnir koyra í lumman, kanska seta í liga fólkid meir enn tað dustið teir traðka á.

Men hetta er ikki nakað fólkið á gætuni, þöbilin fyrri at nýta yvirklassans örðalag, skal seta sínar næsar í. Hverki inntökur- nar ella skattafrádrátt- irnir hja kapitalistunum. Á tí seinasta þettinum auðgreinini skal Óli so þentur appellera, tala til fólkið — „fólkið er glögt o.s.v.“ — hetta er bert ein vánalig

komedia. Tí aldrin hefur yvirklassin ella teirra orindadrongir virt tað vanliga fólkið meir enn tað dustið tí traðka á.

Tá nú Óli ikki visti meira at siga við orðum, kom hann til alla lukku at hugsa um, at onkunstaðni átti hann eina talrammu, og sjálvst um hon nú var nýtt nakrar ferðir so, ja, fólk hava nú gott av at siggja, at eisini við tølum kann Óli seta hendan fjadans kommunist uppá pláss.

Jú, sanniliga tölíni tala  
— bert fólk hava nóg  
mikið av bilum — radio-  
um — fjarsýnum — skóm  
og telefonum!! — háfjall-  
sólum — ja, so hava tey  
eisini lukkuna.

Hetta er heilt í tráð við hugsnarháttinn hjá teim flestu borgarligu apuköttunum, ið leita og halda seg finna lukkuina í tingum — deyðum tingum. Nei, Óli, lukkan er bert at finna saman við góðum menniskjum. Menniskju, ið ikki liva av at mergsúgva og traðka á onnur, menniskju, ið ikki liva bert fyri sín egna lumma, men harafturimóti menniskju, ið stríðast fyri felagsskapin, fyri einum betri samfelag, har menniskja ikki er eitt uppsplitið klyvjaross orsakað av kapitalismuni, men eitt samfelag, harv meining er við tínum arbeiði, við tínum lívi!

Tað fyrsta dømið í tal-  
 myndinni er eins misvis-  
 andi sum hini, tað er tað  
 sama sum at samanleggja  
 lönina hjá fiskaslustjór-  
 anum við ta hjá útróðrar-  
 manninum og síðani taka  
 miðaltalið (og eftir Ólása  
 hugsan sigur hetta, at so  
 gott hava báðir tað), vit  
 víta betur.

Vit kunnu t.d. sammeta kapitalismuna mótvægis sosialismuni, á henda hátt. Í 1974 var ein ST-sendingvevð innan fyri FAO í Kína og kannaði stöðuna hjá tí vanliga kinesaranum og kom til tað úrslit, at ikki ein kinesari svøldaði. Har búgva í dag 1 milliard menniskju, skulu vit minnst. Í USA gjørdi ein senatsnevnd kanning av matvörnum hjá fólki og niðurstøðan var, at har svøldaðu 35 milliónir menniskju. Senatið bleiv í óðini og noktaði og segði, at har svøldaðu ikki fleiri enn 25 milliónir. Grátligt ha, men veruleiki. Hetta er eitt sammetingargrundarlag millum kapitalismu og sosialismu!

## Kommunistur